

Körmöczi János Fizikusnapok

Marosvásárhely,
Bolyai Farkas Elméleti Líceum
2013. szeptember 27-29.

Az idei konferenciának *A lézer* volt a fő tematikája, de a fizika újabb kutatási eredményeit bemutató előadásokra is sor került. A délutáni programpontok között szerepeltek még olyan érdekes fizikai kísérletek, laboratóriumi gyakorlatok is, melyek nagyban segítik a lézer alkalmazásainak megértését. A konferenciának mintegy ötven résztvevője volt.

Az előadások napját megelőzően, pénteken kiállításra került sor, ahol a lézer ipari alkalmazásait mutatták be, melyet követően céglátogatásokra került sor (SC Plasmatherm SA, AAGS, SC Imatex SA).

Az alábbiakban részletesebben beszélünk a szombaton elhangzott előadásokról, programokról.

A plenáris első előadója a bukaresti Fizikai Kutatóintézet igazgatója, Jipa Alexandru volt, a román nyelven megtartott előadásának a címe *Experiența ELI-NP, Perspective noi în fizică (Az ELI-NP kísérlet, Új távlatok a fizikában)* volt, amelyben a több EU országra kiterjedő nagy intenzitású lézerprojektet ismertették.

Ezt követte Csige István előadása *Felkészülési lehetőségek Debrecenben a szegedi szuperlézere* címmel, amelyben az első előadó tematikáját folytatta magyarországi vonatkozásokkal.

A harmadik előadó Borbély Sándor, a kolozsvári BBTE fiatal oktatója volt *Betekintés az atomok világába rövid lézerimpulzusok segítségével* című érdekes előadásával.

Dr. Kovács Zoltán, BBTE, Kolozsvár
Pap Tünde, programszervező

(folytatása a 3. oldalon)

XIV. Energetika-Elektrotechnika (ENELKO) és a XXIII. Számítástechnika és Oktatás (SzámOkt) multi-konferencia

Nagyszeben,
2013. október 10-13.

2013. október 10-13 között Nagyszebenben, az Împăratul Romanilor Szálló konferenciatermében, valamint az Octavian Goga Elméleti Liceum termeiben került megrendezésre a XIV. Energetika-Elektrotechnika (ENELKO) és a XXIII. Számítástechnika és Oktatás (SzámOkt) multi-konferencia.

A mintegy nyolcvan résztvevő közül nagy számban érkeztek a Miskolci Egyetem Elektrotechnikai-Elektronikai Tanszékéről, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Energetikai Gépek és Rendszerek Tanszékéről, de diákok és tanárok voltak jelen a Debreceni Egyetem Informatikai Karáról is, ugyanakkor megtisztelte jelenlétével a rendezvényt számos előadó az Eszterházy Károly Főiskoláról Egerből, a Pécsi Tudományegyetemről, a Magyar Energetikai Társaságtól, a Magyar Mérnöki Kamarától, illetve több magyarországi cég és társszervezet részéről. Az erdélyi résztvevőket a Kolozsvári Műszaki Egyetem, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, a marosvásárhelyi Petru Maior Egyetem, a brassói Transilvania Egyetem, illetve a bukaresti NCDIE ICPE-CA Villamosmérnöki Tudományok Nemzeti Kutató Intézetének szakemberei képviselték az erdélyi cégek mellett.

A találkozó lehetőséget adott arra, hogy a szakmabeli emberek bemutassák tudományos kutatásaikat, tanuljanak egymástól, tapasztalatot cseréljenek, kapcsolatokat teremtsenek és barátságokat alakítsanak ki.

A konferencia hagyományos struktúrájának megfelelően találkozóink első napján, pénteken kirándulásra került sor, melynek útvonala Kisdisznód, Nagydísznód és Cód volt, délután pedig a résztvevők megcsodálhatták Nagyszeben történelmi központját és nevezetességeit. Kisdisznód község két rendkívül régi templommal rendelkezik. Az ifjabbik a főtértől nem messze található, 1400 körül épített templom, míg a falu fölött magasodó Michelsbergre felkapaszkodva a régebbi, 1100-as évek végén épített vártemplomot is megcsodálhattuk. Második megállónk Nagydísznód volt, ahol 1200 körül épült Szent Walburga tiszteletére felszentelt templomot csodálhattuk meg, nem csak kívülről, hanem belülről is és még a templom két, matuzsálemi korú orgonáját is meghallgathattuk.

Harmadik és egyben utolsó megállónk Cód volt, ahol megtekintettük Erdély egyik első vízerőművét (Cód I.), melynek gondolata 1893-ban fogant meg, 1897-re már fel is építették. 1906-ban adták át a Cód II. erőművet, melyhez már felső tározó is épült, így a teljesítmény meghaladta a 2000 lóerőt. Cód 1926-ra Erdély harmadik legnagyobb villamos energia termelője lett. A legrégebbi turbinája (1905) Ganz gyártmányú és még ma is működőképes, sőt minden este menetrendszerűen működik, lassan 110 éves kora ellenére is árammal látja el a környező háztartásokat.

Az erőmű meglátogatása után ebédelni indult a csoport, majd délután egy városnéző séta keretében csodálhatták meg Nagyszeben központját.

Találkozóink második napja, szombat, október 12., a tudományé volt. Szombaton reggel Dr. Biró Károly-Ágoston, az Energetika-Elektrotechnika Szakosztály elnöke, valamint Dr. Sebestyén-Pál György, a Számítástechnika Szakosztály elnöke nyitották meg a tudományos ülészsakot, köszöntötték a jelenlévőket.

Dr. Biró Károly-Ágoston, az Energetika-Elektrotechnika Szakosztály elnöke

Dr. Sebestyén-Pál György, a Számítástechnika Szakosztály elnöke

Miklós Beáta, programszervező

(folytatása a 3. oldalon)

EMT-KONFERENCIÁK

XIII. Erdészeti Szakkonferencia

2013. október 18-20., Székelyudvarhely

Az EMT Erdészeti Szakosztályának és az Országos Erdészeti Egyesület Erdélyi Helyi Csoportjának közös megrendezésében október 18-20. között Székelyudvarhelyen került sor a XIII. Erdészeti Szakkonferenciára, *Az Európai Unió törvénykezés és támogatási rendszer bevezetésének tapasztalatai az erdőgazdálkodásban* témával.

A rendezvény a hagyományos tanulmányi kirándulással kezdődött, pénteken, október 18-án. A résztvevők most is két program közül választhattak.

Az autóbuszos kirándulást választó mintegy 65 résztvevő a következő útvonalat követte: Szászföld határán Székelyderzstől Berethalomig.

Az első úticél Székelyderzs felújított unitárius erődtemplom megtekintése volt. Az erődtemplom történetét Demeter Sándor unitárius lelkész ismertette. Itt maradt meg a Szent László legenda festmény legjobb minőségben. Székelyderzstől Székelykeresztúrra vezetett utunk, itt megtekintettük két cég nem hagyományos úton előállított faszén telepét.

Az első meglátogatott cég a Halupez KFT volt, amelyet Hajdó Levente cégtulajdonos mutatott be.

A Halupez KFT a hagyományos faszénégetés mellett, retorta faszénégetést hozott létre, uniós támogatással. A retortákban előállított faszénnek erdőápolásból származó faanyagot használnak fel. A retorta faszén égetés környezeti kímélő, a felszabadult hőenergiát felhasználják a faszén előállításánál. A jövőre az az elképzelésük, hogy a felesleges hőenergiát értékesítsék.

Az így előállított faszén minősége jobb, mint a hagyományosan előállított faszéné, valamint a szükséges faanyag mennyisége kb. 30%-al kevesebb az egységnyi faszén előállításához, mint hagyományosan. A cég a faszént úgy a belföldi piacon mint a külföldi piacokon értékesíti.

A következő cég amit megtekintettünk az Explocrom GK KFT faszéntelege volt. Itt is szintén retortákban állítják elő a faszénet. A felszabadult hőenergiát a faszén előállítási technológiájában hasznosítják, a felszabadult gázok segítségével villamos energiát állítanak elő. A teljes technológiai folyamatot önerőből fejlesztették ki.

A felhasznált faanyag, fahulladék, ami a fűrésztől, meg bűrtorgyártóktól származik, az erdőápolási munkálatokból származó faanyag mellett. A faszénet úgy a belföldi, mint külföldi piacokon értékesítik. Az Explocrom GT KFT tevékenységét, valamint a technológiai folyamatot Albert Lajos technológus mutatta be.

Az utolsó úticél a berethalmi vártemplom volt, amely 300 éven keresztül az erdélyi Evangélikus egyház püspökségének székhelye volt.

Az autóbuszos kirándulás résztvevői betekintést nyerhettek a székely és szász kultúra, legelsősorban az építkezési kultúrának az egymásra való hatásaira.

Az ebéd az Unglerus panzió vendéglőjében volt, amely a vártemplom tövében egy középkori épületben van kialakítva középkori hangulatot idézve.

A nyughatatlanabbak, az „örökfiatal” korosztály most is a gyalogtúrát választotta, ezen is csaknem hetvenen vettek részt. A zetelaki Libán Magánerdőgazdálkodási munkatársainak vezetésével a Madarasi Hargita csúcsára gyalogoltak fel, menet közben megtekintették a bükkös övezettől a magashegyi lucosokig az említett erdészet gondozásában levő erdőállományokat és az ott folyó erdészeti és kitermelési munkálatokat. Szintén az említett erdészet a fenntartója a Madarasi Hargitán kijelölt Natura 2000-es védett területnek.

A menedékháznál a kifáradt társaságot szívesítővel és üdítővel fogadták a házigazdák, de azonnal indulni is kellett tovább, hiszen a csúcsáradás előtt még egy szakmai program volt hátra: a természetvédelmi terület részét képező Rákosi sáte több mint 10 hektáron elterülő tőzeglápját Both József, a Környezetvédelmi Ügynökség munkatársa mutatta be a helyszínen. Beszélt a terület flórájáról, a tőzegláp jégkorszaki maradvány növényeiről, a fokozott védelem fontosságáról.

Sajnos a „székelyek szent hegye” címet büszkén viselő Madarasi Hargita-csúcs sűrű köd gomolygott, a gyönyörű panorámát ismét csak elképzelték a résztvevők, akárcsak az ezelőtti 10 évvel szervezett konferenciánk alkalmával, amikor szintén ide látogattak akkori résztvevőink. Kárpótlásul a menedékházhoz visszaérkezőket finom bográcsgulyással várták a szervezők, amit nem győzött dicsérni az éhes társaság.

A visszaút más útvonalon vezetett, a gyalogösvény mentén ismét szakértelemmel és lelkiismeretességgel elvégzett erdőnevelési munkálatokat lehetett megtekinteni.

Este a vacsoránál találkoztak a két program résztvevői, és az élménybeszámoló, a régi barátok találkozásának öröme, no meg a jó bor fergeteges mulatság kialakulásához vezetett.

Másnap, október 19-én, szombaton, az erdészvirtusnak megfelelően, szokás szerint mégis vasaltan, öltönyösen-nyakkendősen jelentek meg a résztvevők az előadásokon.

Szakács Sándor, az EMT Erdészeti Szakosztályának, és az OEE Erdélyi Helyi Csoportjának elnöke megnyitotta a konferenciát, amit Ormos Balázs, a Soproni Nyugat-magyarországi Egyetem munkatársa, az OEE nyugalmazott főtitkára vezetett le.

A konferencia résztvevőit Bunta Levente Székelyudvarhely polgármestere levelében üdvözölte, amit Csiki Endre a Polgármesteri Hivatal munkatársa olvasott fel.

A konferencián részt vett Hargita Megye Környezetvédelmi Ügynökség igazgatója, Domokos László József, aki üdvözölte a résztvevőket.

A következő előadások hangzottak el:

- Lapos Tamás – Vidékfejlesztési Minisztérium, Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály, Budapest

A vidékfejlesztési jogcímeink 2007-2013 évi felhasználása és nemzeti tervezése a 2014-2020 közötti időszakra, az erdőtörvény módosításának szükségessége

- Sándor Alpár – erdészetvezető, LIBÁN Magánerdészet, Zetelaka

Az erdőgazdálkodás anyagi és szakmai nehézségei Romániában

- Nagy József – NÉBIH Erdészeti Igazgatósága, Budapest

Az EU támogatási rendszer ellenőrzésével kapcsolatos tapasztalatok

- Bakó Csaba – Vidékfejlesztési Ügynökség, Hargita Megyei Kirendeltség, Csikszereza

A vidékfejlesztési program eredményessége erdészeti beruházások terén

- Dr. Litvay Tibor – Horvátországi Erdészeti Kutatóintézet

Erdészeti kutatások Horvátországban

- Dr. Takács László – SEFAG Somogyi Erdészeti Zrt.

Az uniós törvénykezési és támogatási rendszer az erdész szemével

- Kádár Tibor-Sándor – Baróti Magánerdészet

Civil társaságok által nyújtott támogatások az erdőtelepítések terén Erdélyben, avagy a civil társadalom bekapcsolódik a klímaváltozás elleni harcba

- Garamszegi István – EGERERDŐ Zrt, Egri Erdészet

Az EU-s pénzek erdészeti felhasználásának anomáliái

- Molnár Gábor – projektmenedzser, Hargita Megyei Tanács

A Robinwood Plusz Projekttel kapcsolatos tapasztalatok kiértékelése

- Németh Jenő – SILVANUS CSOPORT KFT, Budapest

Az EU által támogatott erdőültetvényekben és energetikai ültetvényekben alkalmazható fajták és fajták Magyarországon

Elfoglaltságaik miatt Lapos Tamás és Nagy József utolsó percben lemondták a részvételét, az ő előadásait Dr. Sárvári János, a magánerdőgazdálkodók szövetségének képviselője, az Országos Erdészeti Egyesület Könyvtárának őrje mutatta be, mint a téma avatott ismerője.

Az előadókhoz intézett kérdések és hozzászólások következtek, amelyek jelezték: a választott téma élénk érdeklődésnek örvend az erdész szakmában.

Díszbeéd, azután baráti találkozó és kötetlen tapasztalatcsere zárta ezt a napot.

Október 20-án, vasárnap reggel a résztvevők nagy része hazaindult, az az autóbusznyi kolléga azonban, aki rá tudta szánni az időt, a délelőtti folyamán megtekinthette az ivói vadsparkot, ahol maga a tulajdonos mutatta be a létesítményt. Az itt eltöltött ebéd alkalmával a vadhűskészítményeket is meg lehetett kóstolni. Visszatérve Székelyudvarhelyre városnézésre kaptak alkalmat az érdeklődők.

Ismételt köszönet illeti a házigazdákat, a Székelyudvarhelyi Magán Erdészet és Libán Zetelaka Magánerdészet munkatársait és személy szerint Sándor Alpár erdészetvezetőt, a vendéglátásért, a tartalmas tanulmányi kirándulások megszervezéséért.

Szakács Sándor
az Erdészeti Szakosztály elnöke

Orbók Ilona
az Erdészeti Szakosztály titkára

(folytatás az első oldalról)

XIV. ENELKO és a XXIII. SzámOkt multi-konferencia

A tudományos munkálatok négy érdekes plenáris előadással kezdődtek, melyek sorra a következők voltak:

- Dr. Gróf Gyula: *Energetikai oktatás és kutatás a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen*
- Dr. Lingvaj József: *A XXI. század nagy kihívásai Az elektromos energia környezetbarát termelése és racionális felhasználása*
- Dr. Vásárhelyi József: *A beágyazott rendszerek beágyazott rendszerek?*
- Dr. Haller Piroska: *Hálózaton megvalósított irányítási rendszerek*

A két konferencia szekció előadásai párhuzamosan folytak a továbbiakban. Az ENELKO konferencia dolgozatait négy csoportba osztottuk: Villamos-és hőenergia környezetbarát termelése, szállítása, felhasználása és annak környezeti hatásai, Villamos-és hőenergia rendszerek modellezése, Hálózatbarát áramirányítás rendszerek modellezése és optimalizálása és a Villamosenergia felhasználás környezeti hatásai. A SzámOkt konferencia dolgozatait hat blokkra osztottuk: Számítástechnika és oktatás, Programozás és mesterséges intelligencia, Informatikai alkalmazások (két szekció), Hálózati kommunikáció és Internet, Elosztott és párhuzamos rendszerek, cloud rendszerek, valamint Robotika szekció.

A szekcióüléseken 5 teremben párhuzamosan zajlott a közel 60 előadás bemutatása a villamosmérnöki, számítástechnikai és irányítástechnikai területről, olyan témákban, mint a robotok vezérlése és irányítása, a különböző programozási nyelvek módszertani kihívásai, az elektronikus oktatás lehetőségei, vagy a mérés technikák minőségének növelése digitális eszközök által, a Tárgyak Internete, valamint vezeték nélküli hálózatok minőségi elemzése. A villamosmérnöki területen főleg az aktuális és a megújuló energiaforrásokról és a takarékos energiafogyasztásról, villamos és hőenergia rendszerekről és azok modellezéséről, a villamosenergia felhasználás környezeti hatásairól szóltak az előadások. A szekció előadásokból érdekes dolgokat tudtunk meg a különböző fogyasztók villamosenergia igényéről, a villamosenergia megtakarítás módszereiről és eszközeiről, okos vagy intelligens hálózat és okos mérés technológiájáról, illetve elektromágneses szennyezésről és ennek környezeti hatásairól témákban hangoztak el színvonalas előadások. Áttekintést nyertünk a megújuló energiák jelenlegi felhasználásáról, a romániai energetikai rendszer kooperációs lehetőségeiről Délkelet-Európai Hálózatban, az energiatermelésről Romániában és az Európai Unió néhány tagállamában. A résztvevők érdeklődését bizonyítja az előadások után kialakult beszélgetések, hozzászólások és kérdések nagy száma.

A fogadás estjén a két szakosztály idén is elismerő oklevelet adott át azoknak a szakembereknek, akik hosszú évek óta támogatják a kárpát-medencei műszaki értelmiség szakmai fejlődését és együttműködését. Az EMT Energetika–Elektrotechnika Szakosztálya részéről ebben az évben 'Sigmond György és Lingvaj József, a Számítástechnika Szakosztály részéről, pedig Princz Mária, Kilián Imre és Gál Zoltán vehette át a kitüntetést.

Mindent összevetve idén is elmondhatjuk, hogy egy sikeres és nagy érdeklődésre számot tartó rendezvényt tudhatunk magunk mögött tartalmas előadásokkal és jó hangulatú szakmai kirándulással. Öröndetes, hogy a visszajáró és már összekovácsolódott társasághoz egyre több tehetséges fiatal csatlakozik, akik remélhetőleg folytatják az alapítók által elkezdett kitartó munkát.

Összegzésként bátran állíthatjuk, hogy az idei ENELKO – SzámOkt konferencia-páros egy sikeres és színvonalas rendezvénynek bizonyult, ami első sorban a résztvevők és az előadók érdeme. Reméljük, hogy sikerült a résztvevőknek úgy szakmai, mint kikapcsolódási élményt szerezniük idén is.

Köszönjük minden támogatóknak a rendezvény megszervezéséhez nyújtott hozzájárulást!

B. K-Á., S. Gy., M. B.

(folytatás az első oldalról)

Körmöczi János Fizikusnapok

A szünet után Jakab-Farkas Lászlónak *A lézer alkalmazása: Michelson interferométer* című kísérleti bemutatója következett, majd őt követte Borbély Vencel *Digitális holográfia mérés technikai alkalmazásai: deformáció és mechanikai feszültség mérése ipari tárgyakon* című előadásával.

A délelőtti program fénypontját a soproni Vermes Miklós Alapítvány Díjátadása jelentette. Eme kiemelkedő momentumot a soproni Vermes Miklós Országos Fizikus Tehetségpótló Alapítvány teremtette meg, amikor is az alapítvány elnöke, Nagy Márton, valamint Horváth Istvánné és Horváth László emlékérmeket és okleveleket adtak át a kitüntetetteknek.

A díjakat elsősorban olyan erdélyi fizika szakos tanárok kapták, akik áldozatos munkájukkal nagyban hozzájárultak számos középiskolai diák részvételéhez a soproni Vermes Miklós Fizikaverseny magyarországi döntőjén, valamint azon személyek, akiknek szakmai tudása és szervezői munkája elősegítette a verseny erdélyi fordulójának megszervezését, lebonyolítását. Tellmann Jenő, Darvay Béla, Csegei Sándor, Boga Katalin, Máthé Márta, Bartha Zsolt, Kovács Zoltán, Köllő Gábor, Wanek Ferenc, Csegei Magdolna és Pap Tünde részesültek a kitüntetésekben.

Az ebéd utáni első előadó Kovács Zoltán volt, aki *A lézerek tárgyalása az általános iskola szintjén* című módszertani előadásához gyakorlati bemutatót is társított. A 6. osztályos Marton Orsolya vállalta, hogy nyílt színen ismerkedik meg a lézer felépítésével és működésével.

Ezt követően Karácsony János, Borbély Sándor *Transzmissziós és látvány hologramok* című kísérleti bemutatójára került sor.

Utána Bartha Zsolt *A kohérertől a memrisztorig*, valamint az *Interferencia kísérletek különböző frekvenciákon* című kísérleti bemutatója következett. Néhány érdekes kísérlet emelnénk ki a bemutatók közül: *lebegés hangvillákkal, lebegés ultrahanggal, lebegés rádióhullámmal, Fading és szuperheterodin, lebegés lézertűnyel, lebegés felharmonikusokkal-táv hőmérő, Tenerife-i légibaleset rádióinterferencia miatt.*

Az előadók sorát Rusz Ottilia *A felhőkről – nem csak fizikus szemmel* című előadása zárta.

A szombati tudományos program záróakkordjaként a résztvevők egy fotóművészeti kiállításon vettek részt a Színház Téren, ahol néhány fiatal fotóművész állította ki nagyméretű alkotásait, melyek az éppen párhuzamosan zajló marosvásárhelyi Bolyai Alkotótáborban készültek.

K.Z., P.T.

EMT RENDEZVÉNYNAPTÁR TERVEZET– 2014

2014	 Tudományos konferenciák	
IDŐPONT	RENDEZVÉNY MEGNEVEZÉSE	HELYSZÍN
április 3-6.	XVI. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia	Székelyudvarhely
április 24-27.	XXII. Nemzetközi Gépészeti Találkozó – OGÉT	Nagyszeben
május	Sepsiszentgyörgyi EMT Napok	Sepsiszentgyörgy
május 15-18.	XV. Földmérő Találkozó	Arad
június 12-15.	XVIII. Nemzetközi Építéstudományi Konferencia – ÉPKO	Csíkсомlyó
június 26-29.	VII. Tudomány- és Ipartörténeti Konferencia	Szilágysomlyó
szeptember	Körmöczi János Fizikusnapok	
október 9-12.	XV. Energetika-Elektrotechnika Konferencia – ENELKO XXIV. Számítástechnika és Oktatás Konferencia – SzámOkt	Székelyudvarhely
október 24-26.	XIV. Erdészeti Szakkonferencia	
november 6-9.	XX. Nemzetközi Vegyészkonferencia	Kolozsvár

2014	 Diákrendezvények, FIRKA	
IDŐPONT	RENDEZVÉNY MEGNEVEZÉSE	HELYSZÍN
január 18.	Nemes Tihámér Informatikai Tanulmányi Verseny, II. forduló	Marosvásárhely
február	FIRKA 2013-2014/4	Kolozsvár
február 17.	Irinyi János, Hevesy György kémiaversenyek, I. forduló	–
február 24.	Vermes Miklós, Öveges József fizikaversenyek, I. forduló	–
március 1.	Nemes Tihámér Informatikai Tanulmányi Verseny, döntő	Budapest
március	FIRKA 2013-2014/5	Kolozsvár
március 11.	Irinyi János kémiaverseny, II. forduló	Kolozsvár
március 22.	Hevesy György kémiaverseny, II. forduló	Déva
április 11-12.	Vermes Miklós, Öveges József fizikaversenyek, II. forduló	Kézdivásárhely
május	Irinyi János kémiaverseny, döntő	Szeged
május	FIRKA 2013-2014/6	Kolozsvár
május 23-25.	Öveges József fizikaverseny, döntő	Győr
máj. 30. - jún. 1.	Hevesy György kémiaverseny, döntő	Eger
június	Vermes Miklós fizikaverseny, döntő	Sopron
július	Természetkutató diáktábor	
szeptember	FIRKA 2014-2015/1	Kolozsvár
október	FIRKA 2014-2015/2	Kolozsvár
november	Nemes Tihámér Informatikai Tanulmányi Verseny, I. forduló	–
december	FIRKA 2014-2015/3	Kolozsvár

SZAKOSZTÁLYI HÍREK

Tudománytörténeti Szakosztály

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

2013. november–december
(földtan–bányászat)

Virgil GHIURCĂ (Kolcér, 1927. szeptember 9.–2008. november 1. Kolozsvár) egy máramarosi cigány családból származott, honnan tanulmányai révén kiemelkedett, de eredetét soha nem tagadta le. Iskoláit Nagykárolyban, majd Lugoson végezte, utóbb, 1950-ben nyert felvételt a Victor Babeş Tudományegyetem Földtan–Földrajz Karára.

Végzés után előbb főlaboránsként, majd 1957-től tanársegédként alkalmazták a Földtan Tanszéken. 1967-ben lépett előre, adjunktusi rangra, majd 1970-ben, Bukarestben szerzett doktorátust a Nagybányai-medence harmadidőszaki képződményeinek rétegtanát dolgozva fel. Ekkor már belevetette magát a mohaállatok őslénytanába, mely területről több dolgozatot is írt. Talán már örökre kideríthetetlen marad, miért hagyott fel fokozatosan ezzel a kutatási területtel, de tény, egyre inkább a drágakövek és díszkövek felé terelődött a figyelme, mellyel idősebb korában kizárólagosan foglalkozott, 1990 után ő alapította meg az amatőr Ásvány- és Drágakögyűjtők Egyesületét, melynek haláláig elnöke volt. 1989-ben vonult nyugdíjba, rá tíz évvel a Babeş-Bolyai Tudományegyetem tiszteleti professzornak nevezte ki.

ABT Antal (Rézbánya, 1828. november 4.–1902. április 2. Kolozsvár) 115 évvel ezelőtti születésére emlékezünk. Róla a tavalyi március–áprilisi számunkban írtunk részletesen.

Keresérei KÖLESÉRI Sámuel, (Szendrő 1663. november 18.–1732. december 24. Nagyszeben), az erdélyi ásványtan kimagasló elődjének emléke előtt, születése 350. évfordulója alkalmával tisztelgünk. Róla pont egy évvel ezelőtt írtunk részletesen.

TÖRÖK Zoltán (Marosvásárhely, 1893. november 23.–1963. április 12. Kolozsvár) iskolai tanulmányait Marosvásárhelyen végezte 1912-ben. Ekkor beiratkozott a Ferenc-József Tudományegyetem Matematika–Természettudományok Karára, hol SZÁDECZKY-KARDOSS Gyula (1860–1935) professzor irányította a közzétan felé, kinek hamarosan, gyakornokként, segítőtársa lett az oktatásban.

Vele jutott el 1915-ben a Kelemen-havasokba is, mely hegység egy életen át, kutatásai célpontjává vált. A kiterők mind kényszerpályák voltak. Sorához tartozik, hogy a hegységről megírt monográfiája soha nem lett kiadatva. Nyilván, 1916-ban megvédett doktori dolgozata is a Kelemen-havasok és a Hargita-hegység közzétanával foglalkozott. Ekkor fordult a kocka. Behívták katonának, a frontra került, Piavénál harcolt. Bár 1918-ban Zsibónál leszerelték, és visszatérhetett a Karra tanári oklevelet szerezni, de egyetemi kibontakozására már nem volt idő, hiszen a következő év tavaszán az egyetemet karhatalmilag átvették a románok. A két világháború alatt Déván, majd Segesvárt tanított középiskolában. Ekkor „fanyalodott” késő-neogén réteg- és őslénytanra. Azt sem végezte rosszul. A Román Földtani Intézet külső munkatársként alkalmazta, így előbb a Keleti-Kárpátok belső előterét térképezhette földtanilag, majd újból egyre közelebb került a Kelemen-havasokhoz. A bécsi döntéssel került újra Kolozsvárra, ahol a magyar gimnázium román részlegének irányításával bízták meg. 1943–44-es tanévre végre bekerült az egyetemre. Aztán a Bolyai Tudományegyetemre is kinevezést kapott, hol előbb a nem szakos hallgatóknak oktatta az általános földtant. 1948-ban újra alkalmazta a Földtani Intézet külső munkatársként, ami különös lehetőséget nyújtott számára, hogy a nyári vakációkra diákjait magával vigye terepmunkára. Ezzel sokukat végleg elkölöztette a terepi kutatómunka irányába, sőt, TREIBER Jánost (1913–1975) gyakorlatilag utódjának tudta kiképezni – még e tekintetben is. 66 éves korában nyugdíjazták, mikor a Victor Babeş és Bolyai tudományegyetemeket egyesítették. Nem sokkal élte túl.

BÉKÉSY Károly (Kolozsvár, 1850. –1938. december 5. (?) Kolozsvár) ugyan nem földtanász vagy bányász volt, hanem újságíró és közgazdász, egyben a Kolozsvári Ferenc-József Tudományegyetem alkotmánypolitikai magántanára, azért megemlékezünk róla, mivel az Erdélyi

vidéki barnaszén bánya monográfiáját megírta 1877-ben. Ehhez az oldalhoz tartozik, hogy az Erdélyrészi Iparfejlesztő Egylet egyik alapítója és igazgatója volt. Érdemes még megemlíteni egy írását: *A természettudományi felfogás a politikában*, mely tudományaink irányában való nyitottságának jele.

SZABÓ Árpád (Székelyudvarhely 1913. december 11.–2005. szeptember 9. Kolozsvár) szülővárosában végezte a gimnáziumot. Ezt követően, a kolozsvári Ferdinánd Király Tudományegyetemre iratkozott be, hol fizika–kémia–matematika diplomát szerzett 1936-ban, majd rá egy évre, Jászvásáron tisztán kémiai diplomát is kapott. Ezt követően Zilahon és Sepsiszentgyörgyön tanított, mint gimnáziumi tanár.

1940-ben, a visszaköltözött Ferenc-József Tudományegyetemen tanársegédi álláshoz jutott. Doktorátusát már itt szerezte meg vegytanból, 1943-ban. A második világhétség utolsó évében a budapesti Tungram Műveknél volt kutató. A háború után, az 1945-ben beindult Bolyai Tudományegyetem tanáraként működött 1956-ig, amikor a Kolozsvárt létesített Atomkutató Intézet munkatársa lett, azaz, nyugdíjazásáig ennek az Intézetnek egyik kutatólaboratóriuma vezetője volt. Földtanhoz való kötődése itt kezdődött, ugyanis az ásványvizek, kőzetek és talajok radioaktivitását kutatta, szorosan együttműködve (többek között) a Földtan Tanszéken tanító TREIBER Jánossal és a Földrajz Tanszéken működő talajtani BÁLINTné OZSVÁTH Jolánával (1928–2012). Nagyon termékeny szerzőnek bizonyult, ki öreg koráig folyamatosan közölt az említett szakterületről. Érdemeiért, a Román Tudományos Akadémia tagjává választotta.

SZOKOL Pál (Alsófehérikút [Dolné Pribelce – Szlovákia] 1848. december 13.–1936. október 27. Nagybánya) a Selmecbányai Bányászati Akadémia elvégzése után, 1870–1873 között a szeláknai bányahivatalnál volt bányatiszt. 1873-ban került Felsőbányára, mint a bányaiskola segéd-tanára. Ekkor beiratkozott a Kolozsvári Ferenc-József Tudományegyetem Matematika és Természettudományi Karára, ahol tanári oklevelet, és mineralógiából doktori címet szerzett, KOCH Antal (1843–1927) vezetése alatt. Így, 1876-tól a felsőbányai bányaiskola vezető tanára lett, 1919-i nyugalomba vonulásáig. Mint elismert szakember, a vidék ásványainak, érceinek és bányászatanak kitűnő ismerője, számos tanulmányt írt a Nagybánya környéki érctelepekről, melyeket jobbára a *Bányászati és kohászati lapokban* közölt.

Polyáni TUZSON János, (Szászcsanád 1870. május 10.–1943. december 18. Budapest) ösnövénybúvárjáról már 2010. májusában megemlékezünk e lap hasábjain. Most halála 70. évfordulóján tisztelgünk emléke előtt.

MÁRTONFY Lajos (Szilágysomlyó, 1857. máj. 21.–1908. december 20. Szamosújvár), a sokoldalú természetbúvár egyéniségét felidéztek már a tavalyi május-júniusi számunkban. Az idén lesz halálának 105. évfordulója, így, amit 5 évvel ezelőtt elmulasztottunk, az idén pótoljuk: december 15-én Emlékkonferenciát rendezünk tiszteletére Kolozsvárt. Ha valaki arcképével rendelkezne, ez úton kérem, hogy másolatát juttassa el nekem, vagy az EMT irodába.

PRINZ Gyula (Rábamolnári 1882. január 11.–1973. december 31. Budapest) nevét a földrajztörténet tartja számon, kevesen tudják, hogy őslénytanásként indult, és földtani nagyszerkezeti elgondolásai is maradandóak (ő ismerte fel a Tiszia „köztes rögöt”, melyet ma Tiszaterrénünként ismer a tudomány).

Nem volt Erdély szülőtte, de az 1940-ben Kolozsvárra visszaköltözött Ferenc-József Tudományegyetemen a földrajz tanára volt. Kifejezetten paleontológusként indult, KOCH Antal biztatására foglalkozott a Bakony és a Székelyföld ammonites-faunával, majd a liász kori ammonoidéak európai korrelációját is elvégezte (ez utóbbi tanulmányát Bécsben közölte). 1906-ban ALMÁSY György (1867–1933) meghívta egy közép-ázsiai expedícióra. Ekkor, sőt a második (1909) expedícióban is geomorfológusként tevékenykedett. Ez a két útja térítette a földrajz felé, bár 1908–1912 között még a Budapesti Tudományegyetemen a Föld- és Őslénytan Tanszék magántanáraként földtant oktatott. Ez után azonban a földrajz felsőfokú oktatása töltötte ki életét. 1917-ben fejezte be, de csak 1926-ban tudta megjelentetni *Magyarország földrajza* I. kötetét, melyben a Tisia-elméletét megfogalmazta.

Wanek Ferenc

(folytatása a következő oldalon)

EMT-KONFERENCIÁK

FIÓKSZERVEZETI HÍREK

Sepsiszentgyörgy

XVI. Bányászati, Kohászati és Földtani Konferencia

2014. április 3-6., Székelyudvarhely

Szervező:

az Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság (EMT)
Bányászati, Kohászati és Földtani Szakosztálya

A konferencia programja:

április 3., csütörtök: délután regisztráció, elszállásolás
április 4., péntek: egész napos szakmai kirándulás
április 5., szombat:
déllelőtt: – konferencia megnyitó
– plenáris előadások
délután: – szekció-előadások
– posztterek megtekintése
április 6., vasárnap: hazautazás

A konferencia tudományos bizottsága:

Wanek Ferenc, az EMT Földtani Szakosztályának elnöke
Márton István, Stockwork Geoconsulting Kft.
Silye Lóránd, BBTE, Biológia és Geológia Kar
Kovács Alpár, az EMT Földtani Szakosztályának titkára
Gagy Pálffy András, az OMBKE ügyvezető igazgatója
Varga Béla, az EMT Bányászati-Kohászati Szakosztályának elnöke

Jelentkezési határidők:

Előadás/poszter bejelentése: 2014. január 31.
A bejelentett előadás/poszter kivonatának beküldése* 2014. január 31.
A bejelentett előadás elfogadásának visszaigazolása vagy poszterre jelölése: 2014. február 5.
A bejelentett és elfogadott előadás/poszter anyagának beküldése: 2014. február 22.
Jelentkezési határidő (előadás/poszter nélkül): 2014. február 22.
Emelt díjas jelentkezési határidő*: 2014. március 5.
Bővebb információk, jelentkezések 2013. november 25-től a konferencia honlapján lesznek elérhetőek: <http://bkf.emt.ro>.
Kapcsolattartó: Pap Tünde, tunde@emt.ro.

(folytatás az előző oldalról)

Erdélyi tudománytörténeti évfordulók

Szerinte, az a közties rög, amit ma Tisza-terrénumnak nevezünk, a karbon-korszakban feldarabolódott, a kristályos aljzatig letönkösdött kéregdarab, amelyet a triászban öntött el újból tenger, mely a kréta idejéig borította. Ez mind a mai napig helytálló megállapítás. Szerinte, köztes-tömeg szerepét a kréta-korszaktól tölti be. Bizonyos pontosításokkal ez is igaz. A Tisza-terrénum körvonala és története nyilván, azóta sokszoros pontosításon túlesett, de alapvető igazsága PRINZnek megmaradt. PRINZ 1940–1945 között a Kolozsvárra visszaköltözött Ferenc-József Tudományegyetem földrajztanára volt. Ott volt az egyetem utolsó nyilvános szereplésén is, 1945 nyarán, a doktori diplomák kiosztásának ünnepén, melyen – többek közt – MOLNÁR Jenő (1920–2007) későbbi professzor is átvehette azt. Ezt követően, mivel nem volt román állampolgár, nem maradhatott városunkban, hanem több tanártársával a Szegedi Tudományegyetemre távozott, ott tanított nyugdíjba vonulásáig (1957). Ugyan előtte és utána is sok kitüntetésben részesült, de 1936-ban kapott akadémiai levelező tagságát 1949-ben felfüggesztették, és csak halála után, 1989-ben rehabilitálták.

W.F.

Őszi napok Sepsiszentgyörgyön

Időszerű téma a „Természet őszi ajándéka...” körül próbáltuk összegyűjteni előadók és hallgatóság gondolatait a kétnapos rendezvény keretében Sepsiszentgyörgyön szeptember elején.

A tervezett témakörök sokaságát közel sem tudtuk még csak érinteni sem, de a következőkben napirendre fogjuk tűzni nagy részüket.

A témakörök nagy részét, úgy mint a termelési technológiák, hagyomány és újítás Kőnczei Csaba, a Kovászna Megyei Mezőgazdasági Igazgatóság igazgatója érintette, számos adatot sorakoztatva fel.

Egyed Csaba erdészmérnök a hagyományos gyümölcsstermő fák megmentéséről beszélt, Rabocska László biológia tanár pedig a biogazdálkodást hozta előtérbe. Külön fénypontja volt a konferenciának dr. Végh Éva két tanítványa, akik korukat meghazudtoló pontossággal értekeztek a gyógynövényekről és a tanösvények fontosságáról a közvetlen környezetünk megismerése, a hagyományok ápolása és környezetvédelem terén.

A második nap egy Bodza-vidéki körúttal gazdagította a résztvevőket, ahol a természet ajándékai, a bodzavámai bölényrezervátum és Úvöltő-vízesés, valamint pisztrángtenyészet, de prázsmári erődtemplom vagy a bodolai Béli-kastély sem nyújtott elhanyagolható élményt.

Mindezek tanulságai arra sarkallnak ifjú tanulókat és már nyugdíjas szakembereket, hogy a kutatómunka, a környezetünk megismerése és megvédése soha nem szünetelhet, a fenntartható fejlődés kérdése és a diverzitás megőrzése talán egyik leg sürgetőbb feladatunk kell legyen.

Szakács Zoltán, fiókszervezeti elnök

Megjelent a Műszaki Szemle 2013/61 száma

Megjelent a FIRKA 2013/2014 – 2. száma

EMT TÁJÉKOZTATÓ

Szerkesztik: Horváth Erika, Miklós Beáta
Pap Tünde, Prokop Zoltán

Cím: Kolozsvár, 1989. december 21. sugárút
(Magyar u.) 116. sz.

Postacím: 400750 Cluj, O.P. 1, C.P. 140.

Tel./fax: 0264-590825; 0264-594042; 0744-783237

E-mail: emt@emt.ro

Honlap: <http://www.emt.ro>

Exp.

EMT
RO – 400750 Cluj
O.P. 1, C.P. 140